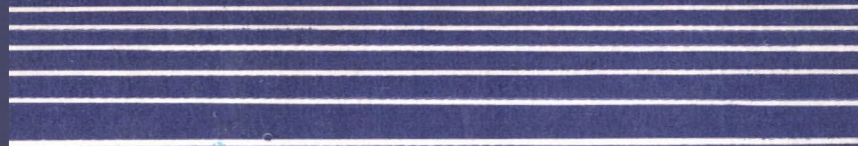

УСМЛОНИ АЗИМИ

* * *

Бу ерга келтирди мени тасодиф,
Кимдир шеригига латифа сўйлар.
Кимдир креслода ухлайди қотиб,
Марк Бёрнес турналар ҳақида куйлар.
Қаршимда лобар қиз ўлтирар жиддий.
Ичмаган. Столда қадаҳи лим-лим.
Сездингми, хонада бир армон ҳиди,
Турналар оламда учмоқда, синглим!
Кимгадир ёқмади бу маъсум қўшиқ...
Бошланди машина ҳақида баҳслар,
Бир жуфт қийшанглайди ўзича жўшиб,
Янги нағма эмиш ажнабий рақслар.
Қайдасан, Маркс Бёрнес? Куйлагин эзиб,
Олифта, наҳс босган давра чўксин тиз.
...Кетаман, тун бўйи дарбадар кезиб,
Турналарим билан қолгани ёлғиз...
На бўлди, бу сенинг ташрифингми, шеър?
Бошимни тарк этмас ўжар бир хаёл...
Лобар қиз даврага яхши қолинг дер,
Ва жўнар ҳаммани қолдирганча лол,
Ишқибоз йигитча тополмас тадбир:
— Нимага? Не бўлди? Шундай тунда...Бас...
Ўжар қиз хўрсинар:
— Тушунинг, ахир,
Марк Бёрнес куйлайди, ҳеч ким тингламас!..
Қайтмагин! Юраклар бордир оламда —
Ки, улар пок ҳислар юрти — ватани.
Уларни излаб топ,
Ҳеч бўлмаганда,
Турналар учганда ғамгин боққани.

БИР ДАРАХТНИНГ СЎНГТИ ҚЎШИҒИ

Мен шундай яралдим:
Сумбатим эгри,
Гулларим қалбларга солмас ҳаяжон.
Мевамга ҳеч кимнинг тушмаган меҳри,
Баргим — чумолига бўлмас соябон.

Алвидо! Мен энди мақсадга етдим,
Боғдошлар, сўнг йўлга кузатинг, қани...
Мен ўтин бўлгани узлатга кетдим,
Мен кетдим, дўстларим, олов бўлгани!

Сиқилиб кетасан...
Уйингнинг тўрт девори
Омбирнинг тишларидай даҳшатли боқар,
Совуқ боқар...
Совуқ!
Ҳозир жипслашади шифт билан гилам.
Кўкрагингга сиғмай талпинаётган юрагинг,
Пажмурда гавдангдан отилиб чиқади-да,
Ерга йиқилади қонга беланиб,
Агар сен ҳозир...
Агар сен...
Уйингнинг эшиги ланг очилади:
— Салом шовқин,
Салом кўча!
Бағрингга олгин!
Лабларинг ненидир шивирлар шодон.
Бирдан ҳис қиласан: замин-замин эмас,
Уфқлардан тортиб остонанггача
Шовуллаб, ловуллаб ётган бир денгиз.
Кўзингда порлайди ботаётган қуёш
Ва бирдан сезасан: одамлар эмас,
Кемалар кўчадан ўтмоқда сузиб —
Ишхонага эмас, майхонага эмас,
Америка очгани кетмоқда улар.
Уларни ҳайқариб табриклагинг келар,
Ва бирдан англайсан:
Сен ҳам бир Колумб.

Колумб, елканларни баландроқ кўтар.
Колумб, хавф-хатарга қилмагин парво!
Колумб, бу дунёдан одамлар ўтар,
Колумб, одамлардан ўтмоқда дунё.

ПАРАЛЛЕЛ ЧИЗИҚЛАР

Биз параллел чизиқлармиз,
Учрашмаймиз ҳеч қачон.
Олға қараб талпинамиз,
Изма-измас, ёнма-ён.
Тоғ дуч келса, тешиш керак,
Ханжар бўлар танамиз.
Тўғри йўлда ловуллаган
Чақмоқларда ёнамиз.
Биз параллел чизиқлармиз!
Тўғрилик — тақдиримиз.
Умримизга тик, тўғри йўл
Қурамиз ҳар биримиз.
Чексизликка югурамиз,
Изма-измас, ёнма-ён.
Дўстлармиз-ку, кўришмаймиз,
Учрашмаймиз ҳеч қачон.

Тўғри йўллар чарчатди-ку,
Эй, параллел йўлдошим,
Чақмоқларда, туманларда
Қолди сабру бардошим.
Боққан эгри чизиқларга
Улар айрилаверар.
Лаҳза ўтмай йўлларида
Жим-жит қайрилаверар.
Ел қўзғолса, қалтирашар,
Сокин паноҳ излашар,
Чақмоқ чақса, чекинишар,
Оловларда музлашар,
Мен не учун?.. Бўлди...Хайр,
Эй, параллел йўлдошим!..

...Бир кун беғам эгриликдан
Айланиб тўхтар бошим.
Шунда сенинг йўларингга
Термуламан нигорон.
Эгриликдан ҳар лаҳзада
Топдим висолу ҳижрон —
Аммо қолиб кетавердим,
Бир манзилда айланиб,
Яна йўлга чиқсаммикин,
Чиқсаммикин шайланиб.
Висол менга керак эмас,
Маили, ўлдирсин ҳижрон...

Параллелим, мени кечир.
"Хўп" де юрай ёнма-ён.
Мен-ку бир кун ҳайқираман
Лобачевский мисол:
"Параллеллар кесишади!"—
Дўстим, ҳамдам қила қол.

КАТТА ЛЕЙТЕНАНТ У. АЗИМОВНИНГ АСКАРЛАРИГА САБОҒИ

Бир, икки...

Тухтанг!

Дарсни бошлаймиз.

Кеча утган эдик югуриб жанг қилишни,
аммо мудом «ура!» деб югура олмаймиз.

Аҳвол танг булганда
эмаклаш ҳам шарт.

Эмаклаш ҳақида бутунги сабоқ:

Ғанимнинг газабдан

титраган пулемёти,

майсаларни уроқдай

қийрата кетса,

мардонавор керилган кукрагимизни

олис ғалабанинг ширин ҳаволаридан

тулдириб-тулдириб

нафас олгани,

ерга йиқиламиз,

эмайлай бошлаймиз...

Ахир, ғалабани она-Ватанга

тириклар келтиради,

уликлар эмас,

Тирсакни аяманг,

тиззани аяманг,

кийимни аяманг!

Эмакланг!

Олга!

Хуш, саволлар борми?

Суз сизга, сержант.

Нега мен сиз билан эмакламадим?

Менга эмаклашдан куп сабоқ беришган,
аммо уддасидан чиқа олмадим...

Хуллас, ихтиёрингиз...
Маслаҳатим шу:
Ўзингизга раҳмингиз келсин!
Бошингизни аяманг!
Юракни аяманг!
Умрни аяманг!
Ғалабани ўликлар эмас,
тириклар келтиради
она Ватанга...

МЎМИН МИРЗОНИНГ СЎНГГИ ҚЎШИҒИ

Мени асир олдилар.
Бедовимнинг бадани
Асабий титрар, учар...
Оллоҳ, караминг қани?
Бедовим пишқиради,
Кишнайди эзиб-эзиб,
Жиловига ёпишган
Ажалнинг қўлин сезиб...
Мени асир олдилар.
Осмон — қаро, ер — қаро...
Нега истиқболимга
Чиқдинг, сен, эй фуқаро?
Балки бир тирик сатрим
Чўккан кўнглинг кўтариб,
Учган ғамхона ердан
Орзу осмони сари.
Балки етим-есирга
(Тиёлмай кўздан ёшим)
Эҳсон айлаганимда,
Хаёлкаш ватандошим,
Бошимга тож кийгизиб,
Мени кўргансан султон —
Жами жонзод бахтиёр,
Эл — тинч, юрт — омон-омон...
Балки устод Алишер
Қалбидан кўчган меҳр
Юрагинга пок руҳим
Бандлаб, айлаган сеҳр...
Мени асир олдилар.
Отим сувлигин чайнар,
Найзалари сўлқиллаб,
Қўлларида ўқ-ёйлар,
Қўриқчилар теграмда
Қур ташлаб борар ҳушёр.
Дардимни айтолмайман...

Халқ, тингла бир банд ашъор:
 "Мен ҳам илкимда қилич,
 Овлаганман йўлбарс, шер!
 Душман музаффар ўлди,
 Агёр фалак қилди ер..."
 Мени асир олдилар...
 Бўғзимда эрк қўшиги!
 Анграйиб очилади
 Ҳибсхона эшиги.
 Сўнг бор оламга боққин
 Эй, омонат ҳаётим!
 (Кўзида ёш айланиб,
 Қўлимни ялар отим).
 Энди ҳеч кўришмаймиз,
 Оқибатли фуқаро,
 Оёқ-қўлим занжирда,
 Ҳибсхона қоп-қаро.
 Тўрт томонда солланар
 Хоин муштлар кўлкаси...
 Нега тинч яшолмайсан,
 Боболарим ўлкаси?
 Наҳот ҳар зукко ақл,
 Шерюрак, темирбилак,
 Фитналарнинг зарбидан
 Йўқликка кетса қулаб?
 "Мен ҳам илкимда қилич,
 Овлаганман йўлбарс, шер.
 Душман музаффар ўлди,
 Агёр фалак қилди ер..."
 Бу тун бобом ғўлдираб,
 Ширкайф боқиб жаҳонга,
 Муҳр босар қонсираб
 Қалтираган фармонга.
 Низомулмулк тиржаяр,
 Таъзим айлар бош эгиб.
 Жаллодга "оқ йўл" тилар
 Момом Хадичабегим...
 Ҳибсхона эшиги

Бу ўринда Мўмин Мирзониинг шеъри эркинроқ бир тарзда келтирилди. Музаффар сўзида икки маъно бор: музаффар — голиб, Музаффар — Мўмин Мирзониини ҳибсга олган амакиси — Музаффар Ҳўсайиннинг исми ҳамдир.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning toʻliq versiyasi
<https://kitobxon.com/oz/asar/420> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/420> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную
версию можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/420>